

os sikkert alle klart. — Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om Anvendelsen af det Overskud, som hvert Aar er til Stede, naar vi kun betragte de egentlige Udgifter og trække dem fra de egentlige Indtægter, kan man mene, at vi i saa Henseende staa frit, og at vi efter eget Skøn kunne bestemme, om vi ville bruge det til offentlige Arbejder eller til noget andet. Man kan sige: Nu have vi i en Række Aar udgivet meget betydeligt til Baneanlæg; nu maa vi kunne holde noget inde dermed. Jeg tror imidlertid, at dette vil være meget vanskeligt, jeg tror, det vil vise sig, at Fordringernes Tryk bliver for stort til, at Rigsdag og Regering kunne staa imod. Og jeg tror heller ikke, at man bør være alt for ivrig for at staa imod et saadant Tryk. Hos os er det jo kommet saaledes, at Staten er den, der i Virkeligheden har overtaget hele Udviklingen af vort Jærnbanevæsen. Om dette er en heldig Ting eller ej, kan man visselig have forskellige Meninger om, og jeg for mit Vedkommende har ikke med Begejstring set hele Baneanænet gaa over i Statens Haand. Men efter at dette nu en Gang er sket, maa vi ogsaa tage Konsekvenserne deraf. I intet civiliseret Land staa Udviklingen af Jærnbanevæsenet stille. Aar for Aar lægges der Masser af Mile ny Linier til de bestaaende Net, ombygges og udvides Stationer, opføres Broer o. s. v., og vi ville ikke kunne undgaa at gøre det samme. I Fjor i Jærnbaneudvalget fik vi, paa vort Forlangende, fra Ministeren en Spiseseddel paa de vigtigste af de i de nærmeste Aar antagelig forestaaende Anlæg, som løb op til omtrent 100 Mill. Kr., og denne Liste vilde uden Vanskelighed yderligere kunne forøges. Det ærede Medlem for Ringkøbing Amts Iste Valgkreds (J. C. Christensen) har saaledes i Gaar allerede kaldt paa den jydsk Jærnbanekommission og den jydsk Havnekommission. Det skulde meget undre mig, om vi i den næste halve Snes Aar skulde kunne vente, at vore Udgifter til offentlige Anlæg, derunder ogsaa Statsbidrag til private Jærnbaner, skulde kunne blive mindre end 10—15 Mill. om Aaret. Jeg tror knap, vi slippe saa billig. Saa bliver Spørgsmaalet: Men vil det da være uforvarsligt at lade denne Udgift i større eller mindre Omfang dækkes af Statslaan? Vilde det være nogen stor Ulykke, om vi forøgede vor Statsgæld, som nu er et Par Hundrede Millioner med yderligere f. Eks. et Hundrede Millioner? Jeg vil dertil svare: Nej, nogen Ulykke vilde det i og for sig ikke være; der er ingen Tvivl om, at vore Fi-

nanser kunde bære det. Det vilde blive en yderligere aarlig Udgift til Forrentning og Afdrag af en 4—5 Mill. Kr. De Penge vilde vi naturligvis nok kunne skaffe; men Spørgsmaalet er, om det er sund Politik at lægge an derpaa. Man kan sige: I hvilket andet Land bygger Staten sine Baner af sit aarlige Overskud, og hvor kan man forlange, at Staten skal kunne gøre det? Det er fuldkommen rigtigt. Men der er til Gengæld maaske heller ikke noget andet Land, hvor Driften af Banerne føres efter samme Princip som hos os. I andre Lande ønsker man at have et Udbytte af Banerne, man bruger Banerne som et Aktiv til at give Statskassen en væsentlig Indtægt. Men det er jo slet ikke ud fra dette Synspunkt, at Banerne drives hos os. Vi tale om, at vi gerne vilde have i det mindste et aarligt Udbytte af 2 pCt. Men vi have slet ikke en Gang disse 2 pCt. Vi have sidste Aar, som jeg har nævnt, ikke haft mere end $1\frac{1}{3}$ pCt., og enhver ved, at denne Opgørelse i Virkeligheden er illusorisk; hvis det regnes rigtig ud, er det et Spørgsmaal, om vi overhovedet have noget Overskud af Statsbanedriften. Nu siger jeg ikke, at denne Dispositionsmaade i og for sig er forkert eller forkastelig; det er den ikke nødvendigvis. Men man maa gøre sig klart, hvad den betyder. Hvis Banernes Drift med højere Takster kunde give normal Rente, vil det, at de give mindre end normal Rente, ikke sige andet, end at Differencen kommer Befolkningen i Almindelighed til gode. Udgifterne til Statsbaneanlæg og til Statsbanedrift blive derfor Udgifter af samme Art som enhver anden Udgift; det bliver Penge, som gaa ud af Statskassen i det Øjemed, at Befolkningen som Helhed skal have Nytte deraf. Naar man, hvad man hos os faktisk gør, driver Statsbanerne ud fra dette Synspunkt og med dette Formaal, kan man ikke samtidigt betragte den som et Aktiv, hvoraf man venter Indtægt for Statskassen. Saaledes som Forholdene faktisk ligge, bliver i Virkeligheden Udgiften til offentlige Arbejder ganske at stille i Klasse med Statens øvrige Udgifter.

Disse mere almindelige Betragtninger, hvilke jeg i øvrigt indrømmer ved denne Lejlighed ikke have andet end teoretisk Interesse, eftersom det jo praktisk ikke ligger for i Øjeblikket, hvorvidt vi i det kommende Finansaar skulle vælge at disponere anderledes end efter den Fremgangsmaade, vi hidtil have fulgt — vil jeg tilføje, at i Virkeligheden er Resultatet af vor Statshusholdning i de 5 Aar, som nu